

Rezumat non-tehnic

Evaluarea Strategică de Mediu a Planului Național Strategic 2023-2027

1. Obiectivele Planului Național Strategic

Priorități și obiective specifice

Comisia Europeană recomandă României să-și concentreze eforturile pe domeniile cheie derivate din obiectivele specifice ale Politicii Agricole Comune (Regulamentul UE 2021/2015), luând în considerare țintele Green Deal, Strategia Farm to Fork și Strategia pentru biodiversitate. Obiectivele specifice ale Planului Național Strategic 2023-2027 sunt următoarele:

- Obiectivul specific 1, *„Sprijinirea unor venituri fiabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pe întregul teritoriu al Uniunii pentru a spori securitatea alimentară pe termen lung și diversitatea agricolă, precum și pentru a asigura sustenabilitatea economică a producției agricole în Uniune”*, se concentrează pe consolidarea sectorului agricol prin sprijinirea tinerilor fermieri, îmbunătățirea managementului riscurilor și creșterea competitivității fermelor care, la rândul lor, urmăresc reducerea riscului de abandon a activităților agricole în aceste zone.
- Obiectivul specific 2, *„ Consolidarea orientării către piață și sporirea competitivității fermelor agricole, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, inclusiv creșterea concentrării pe cercetare, tehnologie și digitalizare”*, abordează necesitatea de a stimula producția agricolă pentru a face față cererii în creștere (cererea de alimente în UE a sporit din cauza creșterii populației și a venitului disponibil), precum și a potențialelor efecte negative ale schimbărilor climatice; România își propune să susțină acest obiectiv prin creșterea intervențiilor în domenii precum sectorul legume-fructe cu echipamente performante și prin utilizarea soluțiilor agricole de precizie.
- La nivelul obiectivului specific 3, *„Îmbunătățirea poziției fermierului în lanțul valoric”*, intervențiile vizează îmbunătățirea și consolidarea lanțurilor alimentare noi și existente, în special a lanțurilor alimentare scurte, prin integrarea unei relații mai directe între producător și consumator, precum și stimularea asocierii dintre fermieri, crescând astfel capacitatea fermelor de a face față volatilității pieței.
- Obiectivul specific 4 urmărește *„Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și prin îmbunătățirea sechestrării carbonului, precum și prin promovarea energiei sustenabile”*. România intenționează

să ajute la atingerea acestui obiectiv, oferind plăți compensatorii fermierilor care practică agricultura ecologică, evitarea pesticidelor și utilizează tehnici agricole ecologice în general, stimulând fermierii să mențină emisiile de gaze cu efect de seră la un nivel scăzut.

- Obiectivul specific 5 vizează *„Promovarea dezvoltării sustenabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale, cum ar fi apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței chimice”*.
- Obiectivul specific 6 urmărește *„Contribuirea la stoparea și inversarea pierderii biodiversității, la îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și la conservarea habitatelor și a peisajelor”*; pentru a susține acest obiectiv al PAC și a reduce riscul privind pierderea biodiversității, se va folosi aceeași strategie de utilizare a plăților compensatorii.
- Prin intermediul obiectivului specific 7, *„Atragerea și susținerea tinerilor fermieri și a altor noi fermieri și facilitarea dezvoltării sustenabile a întreprinderilor în zonele rurale”*, România intenționează să susțină veniturile tinerilor fermieri și să stimuleze cooperarea între aceștia în cadrul asociațiilor, astfel încât acestea să conducă la o întinerire a generațiilor de fermieri din sectorul agricol.
- Obiectivul specific 8, *„Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, incluzând participarea femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare și a silviculturii sustenabile”*, își propune modernizarea infrastructurii și îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale prin investiții care susțin antreprenoriatul și serviciile publice.
- Obiectivul specific 9 se referă la *„Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultura UE exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure, hrănitoare și produse prin metode sustenabile, la reducerea deșeurilor alimentare, precum și la îmbunătățirea bunăstării animalelor și la combaterea rezistențelor antimicrobiene”*, iar România intenționează să întreprindă măsuri de sprijin, cum ar fi plăți compensatorii pentru reducerea risipei de alimente și apă, agricultura ecologică și bunăstarea animalelor.
- Obiectivul specific transversal urmărește dezvoltarea zonelor rurale, respectiv *„modernizarea sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri”*; digitalizarea joacă un rol important în cadrul acestui obiectiv, deoarece îmbunătățește performanța economică a fermei.

Tipuri de intervenții

În vederea atingerii obiectivelor specifice stabilite pentru agricultură și dezvoltare rurală, în următoarea perioadă de programare, Planul Național Strategic promovează 89 de tipuri de intervenții, incluzând 51 de intervenții în cadrul Fondului European de Garantare Agricolă (FEGA) (articolul 16, respectiv articolele prezentate la titlul III, capitolul III din Regulament) – sprijin de bază pentru venit în scopul sustenabilității, sprijin redistributiv complementar pentru venit în scopul sustenabilității, sprijin complementar pentru venit pentru tinerii fermieri, sprijin cuplat pentru venit, eco-scheme și intervenții sectoriale, precum și 38 de forme de sprijin destinate dezvoltării rurale și susținute din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare

Rurală (FEADR) (articolele prezentate la titlul III, capitolul IV din Regulament), incluzând măsurile de mediu și climă, intervenții în zonele afectate de constrângeri naturale, agricultura ecologică și investițiile în exploatarea și zonele rurale din România.

PLĂȚI DIRECTE

- PD-01 - Sprijin de bază pentru venit în scopul sustenabilității (BISS)
- PD-02 - Sprijin redistributiv complementar pentru venit în scopul sustenabilității (CRISS)
- PD-03 - Sprijin complementar pentru venit pentru tinerii fermieri
- PD-04 - Practici benefice pentru mediu aplicabile în teren arabil
- D-05 - Practicarea unei agriculturi prietenoase cu mediul în fermele mici (gospodăriile tradiționale)
- PD-06 - Înierbarea intervalului dintre rânduri în plantațiile pomicole, viticole, pepiniere și hamești
- PD-07 - Creșterea nivelului de bunăstare a vacilor de lapte
- PD-08 - Măsură pentru bunăstarea tineretului bovin la îngrășat
- PD-09 - Sprijin cuplat pentru venit-Soia
- PD-10 - Sprijin cuplat pentru venit-Lucernă
- PD-11 - Sprijin cuplat pentru venit- Leguminoase pentru industrializare - mazăre de grădină, fasole boabe și fasole păstăi
- PD-12 - Sprijin cuplat pentru venit-Cânepă
- PD-13 - Sprijin cuplat pentru venit-Orez
- PD-14 - Sprijin cuplat pentru venit-Sămânță de cartof
- PD-15 - Sprijin cuplat pentru venit -Hamei
- PD-16 - Sprijin cuplat pentru venit-Sfecla de zahăr
- PD-17 - Sprijin cuplat pentru venit- Legume cultivate în câmp pentru consum în stare proaspătă sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete)
- PD-18 - Sprijin cuplat pentru venit-Legume cultivate în sere și solarii (tomate, castraveți, ardei, vinete)
- PD-19 - Sprijin cuplat pentru venit- Fructe (prune, mere, cireșe, vișine, caise și piersice)
- PD-20 - Sprijin cuplat pentru venit- Semințe pentru plante furajere
- PD-21 - Sprijin cuplat pentru venit - vaci de lapte
- PD-22 - Sprijin cuplat pentru venit- carne vită
- PD-23 - Sprijin cuplat pentru venit – bivolițe de lapte
- PD-24 - Sprijin cuplat pentru venit – ovine-caprine
- PD-25 - Sprijin cuplat pentru venit pentru viermii de mătase

INTERVENȚII SECTORIALE

LEGUME FRUCTE

- IS-LF-01 - Investiții în active corporale și necorporale, cercetare și producție experimentală și inovatoare, metode și alte acțiuni
- IS-LF-02 - Servicii de consiliere și asistență tehnică, în special în ceea ce privește tehnicile durabile de combatere a dăunătorilor și a bolilor
- IS-LF-03 - Formare, inclusiv îndrumarea și schimbul de bune practici, tehnici durabile de combatere a dăunătorilor și a bolilor, utilizarea durabilă a produselor fitosanitare și atenuarea schimbărilor climatice

IS-LF-04 - Acțiuni pentru îmbunătățirea sustenabilității și a eficienței transportării și depozitării produselor

IS-LF-05 - Promovare, comunicare și comercializare

IS-LF-06 - Acțiuni de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea.

IS-LF-07 - Implementarea unor sisteme de trasabilitate și certificare, în special monitorizarea calității produselor vândute consumatorilor finali.

IS-LF-08 - Măsuri de prevenire și gestionare a crizelor pe piața fructelor și legumelor

S-LF-09 - Recoltarea înainte de coacere, care constă în recoltarea totală, pe o anumită suprafață, a produselor necoapte și necomercializabile care nu au suferit nicio alterare înainte de recoltarea înainte de coacere

IS-LF-10 - Nerecoltarea, care constă în încetarea actualului ciclu de producție de pe suprafața în cauză când produsul este bine dezvoltat distrugerea produselor din cauza unui fenomen climatic

IS-LF-11 - Asigurarea producției și a recoltelor, care contribuie la protejarea veniturilor producătorilor

IS-LF-12 - Acțiuni de comunicare menite să sensibilizeze și să informeze consumatorii.

APICOL

IS-A-01 - Servicii de consiliere, asistență tehnică, formare, informare și schimb de bune practici, inclusiv prin colaborarea în rețea, pentru apicultori și pentru organizațiile de apicultori

IS-A-02 - Promovare, comunicare și marketing, inclusiv acțiuni de monitorizare a pieței și activități care vizează în special sensibilizarea consumatorilor în privința calității produselor apicole

IS-A-03 - Investiții în active corporale și necorporale, precum și alte acțiuni - Achiziția de către formele asociative de echipament pentru procesarea cerii în vederea obținerii fagurilor artificiali, precum și achiziția de echipament pentru ambalarea mierii.

IS-A-04 - Investiții în active corporale și necorporale, precum și alte acțiuni - Combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor, în special a varoozei

IS-A-05 - Investiții în active corporale și necorporale, precum și alte acțiuni, inclusiv pentru raționalizarea transumanței

IS-A-06 - Investiții în active corporale și necorporale, precum și alte acțiuni inclusiv pentru repopularea stupilor din Uniune, inclusiv ameliorarea albinelor

IS-A-07 - Acțiuni de sprijinire a laboratoarelor de analiză a produselor apicole, a pierderilor de albine sau a scăderii productivității, precum și a substanțelor cu potențial toxic pentru albine

VIE-VIN

IS-V-01 - Restructurarea și reconversia plantațiilor viticole

IS-V-02 - Investiții în active corporale și necorporale

IS-V-03 - Asigurarea recoltelor

IS-V-04 - Acțiuni de informare

IS-V-05 - Promovarea enoturismului

IS-V-06 - Promovarea și comunicarea efectuată în țări terțe

IS-V-07 - Investiții în active corporale și necorporale menite să sporească durabilitatea producției de vin

DEZVOLTARE RURALĂ

DR-01 - Agro-mediu și climă pe pajiști permanente

DR-02 - Agro-mediu și climă pe terenuri arabile
DR-03 - Agro-mediu și climă - Creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon
DR-04 - Agricultură ecologică – conversie
DR-05 - Agricultură ecologică – menținerea certificării
DR-06 - Bunăstarea animalelor
DR-07 - Silvo-mediu și climă
DR-08 - Împăduriri - Întreținerea și îngrijirea suprafețelor împădurite
DR-09 - Zone afectate de constrângeri naturale - Zona Montană
DR-10 - Zone afectate de constrângeri naturale semnificative
DR-11 - Zone afectate de constrângeri naturale specific
DR-12 - Investiții în consolidarea exploatațiilor tinerilor fermieri instalați și a fermierilor recent instalați
DR-13 - Achiziții de utilaje agricole pentru sectorul vegetal
DR-14 - Investiții în fermele de mici dimensiuni
DR-15 - Investiții în exploatațiile pomicole
DR-16 - Investiții în sectorul legume și/sau cartofi
DR-17 - Investiții în sectoarele hamei și/sau struguri de masă
DR-18 - Investiții în floricultură, plante medicinale și aromatice
DR-19 - Investiții neproductive la nivel de fermă
DR-20 - Investiții în sectorul zootehnic
DR-21 - Investiții pentru prevenirea răspândirii pestei porcine africane (PPA)
DR-22 - Investiții în condiționarea, depozitarea și procesarea produselor agricole și pomicole
DR-23 - Investiții pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii unor produse alimentare și produse transformate, altele decât cele prevăzute în Anexa 1 a Tratatului de Funcționare a Uniunii Europene
DR-24 - Investiții în tehnologii forestiere care îmbunătățesc reziliența și valoarea de mediu a ecosistemelor forestiere
DR-25 - Modernizarea infrastructurii de irigații
DR-26 - Înființarea sistemelor de irigații
DR-27 - Crearea/modernizarea infrastructurii de acces agricolă
DR-28 - Crearea/modernizarea infrastructurii rutiere de bază din spațiul rural
DR-29 - Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole
DR-30 - Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri
DR-31 - Contribuții financiare la plata primelor de asigurare
DR-32 - Instrumentul de sprijin al fermierilor afectați de pierderi ale producției Agricole
DR-33 - Înființarea grupurilor de producători în sectorul agricol/pomicol
DR-34 - Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale PEI
DR-35 - Dezvoltarea cooperării în cadrul lanțului valoric
DR-36 - LEADER - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității
DR-37 - Transfer de cunoștințe
DR-38 - Consiliere în afaceri agricole

Cadrul financiar

Alocarea bugetară provizorie pentru Planul Național Strategic 2023-2027 este de 15,08 mld. euro, dintre care:

- Bugetul FEAGA pentru plăți directe: 9,78 mld. euro (9.783.148.796,00 euro)
- Bugetul FEADR pentru dezvoltare rurală: 5,03 mld. euro (5.034.728.288 euro), din care 4,84 mld. (4.835.249.460 euro) reprezintă contribuția FEADR (excluzând transferul de 0,2 mld. euro, din FEAGA).
- 259,63 milioane euro intervenții sectoriale aferente Pilonului I al Politicii Agricole Comune.

Distribuția provizorie a alocării financiare, în funcție de piloni (%), este prezentată în continuare :

Alocarea financiară propusă în cadrul Planului Național Strategic – Pilonul I (FEAGA)		
Distribuire alocare plăți directe	TOTAL 2023-2027 - EURO	Procent
Plata de bază	4.822.415.070	49%
Ecoscheme	2.447.372.825	25%
Plăți redistributive	978.688.815,57	10%
Plăți cuplate	1.467.472.086,00	15%
Plăți tineri fermieri	67.200.000,00	0,7%
Transfer către Pilonul 2 (pentru finanțare instalare tineri fermieri)	199.478.839,29	2%
Total	9.783.148.796,00	100%
Interventii sectoriale FEAGA	TOTAL 2023-2027 - EURO	
Fructe si legume	259,63 milioane	
Apicol		
Vitivinicol		

Alocarea financiară propusă în cadrul Planului Național Strategic – Pilonul II (FEADR)			
Distribuire alocare la nivel de obiectiv	% alocare FEADR obligatorie conform regulament	TOTAL FEADR 2023-2027 EURO	% alocare FEADR conform propunerii de buget PNS
Mediu și climă, respectiv bunăstarea animalelor*	35%	2.080.266.316	41,32%
LEADER	5%	424.750.000	8,4%
Asistență tehnică	4%	193.333.566	3,8%

Restul intervențiilor **		2.336.378.405,59	46,8%
TOTAL		5.034.728.288	100%

Intervenții care vizează obiective specifice de mediu și climă:

Distribuire alocare la nivel de intervenții	TOTAL FEADR 2023-2027 - EURO	Procent FEADR
Bunăstarea animalelor	624.527.386	12,4%
Agro-mediu și climă	418.486.014	8,3%
Agricultură ecologică	330.752.000	6,6%
Zone cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice	563.887.850	5,6% (doar 50% din alocare contribuie la procentul obiectivului de mediu)
Împăduriri și crearea de suprafețe împădurite (tranzitie din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020)	2.550.000	0,1%
Plăți pentru angajamente de silvo-mediu și climă	72.006.991,44	1,4%
Investiții în tehnologii forestiere care îmbunătățesc reziliența și valoarea de mediu a ecosistemelor forestiere	73.644.964	1,5%
Total mediu și climă și bunăstarea animalelor	2.080.266.316	41,32

2. Etape și rezultate ale evaluării strategice de mediu

Metodologia evaluării strategice de mediu

Metodologia utilizată pentru evaluarea strategică de mediu corespunde prevederilor Directivei 42/2001/CE, respectiv HG nr. 1076/2004, și se bazează pe Ghidul generic privind evaluarea de mediu pentru planuri și programe, elaborat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor.

Analiza elaborată în cadrul Raportului de Mediu include:

- Starea actuală a mediului, cu o descriere a problemelor cheie, trendurilor și potențialelor aspecte critice;
- Coerența internă și externă a Planului Național Strategic, cu prioritățile politicilor de mediu din România;
- Definirea obiectivelor de mediu;
- Analiza alternativelor;

- Evaluarea impactului;
- Măsuri de atenuare;
- Măsuri de monitorizare;
- Justificarea alternativelor;
- Evaluarea adecvată (realizată într-un document distinct).

Datele utilizate pentru descrierea contextului de mediu, definirea obiectivelor de mediu relevante și furnizarea inputurilor pentru evaluarea impactului provin din surse diferite, respectiv din analiza literaturi de specialitate elaborată la nivelul Comisiei Europene și la nivel național, bazele de date ale Institutului Național de Statistică, bazele de date disponibile pe paginile web ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, raportări privind problemele de mediu ale Programului Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 și diverse rapoarte naționale întocmite de autoritățile relevante din România, precum inventarul emisiilor de gaze cu efect de seră, transmis către Convenția Cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice.

Evaluarea impactului s-a realizat la nivelul fiecărei intervenții din Planul Național Strategic, analiza fiind grupată în 13 fișe de evaluare. Pentru fiecare intervenție s-a evaluat impactul direct, indirect, permanent, pe termen scurt și impactul ireversibil. În fișele de evaluare a fost efectuată și o analiză a alternativelor, însoțită de prezentarea efectelor cumulative. Efectele sunt caracterizate în funcție de categoria din care fac parte – pozitive, negative, neutre sau necunoscute – precum și în funcție de intensitate – care poate varia de la „nerelevant” la „foarte relevant”. În plus, evaluarea este prezentată în baza unei codificări a culorilor, unde verde reprezintă efect pozitiv, galben/roșu efect negativ, violet efect necunoscut și gri efect neutru.

Un scurt rezumat al analizei este prezentat în continuare.

Contextul de mediu

Biodiversitatea în România este bogată, atât în ceea ce privește populația păsărilor, cât și a ecosistemelor naturale și semi-naturale. Cu toate acestea, evoluția sa nu este clară. Speciile de păsări prezintă o scădere în ultimi ani, incluzând speciile tipice terenurilor agricole. Fără nicio intervenție, această scădere ar urma să continue în următorii ani. În ceea ce privește sistemul natural, contrar unei creșteri semnificative a “Zonelor de tranziție cu arbuști”, a existat o reducere (în 2018, comparativ cu 2012) a altor zone naturale și seminaturale, incluzând păduri și pășuni naturale. În general, potrivit informațiilor disponibile, se constată că suprafață naturală va rămâne stabilă în următorii ani.

În general, **calitatea apei și a modului de folosire a acesteia** este bună, cu anumite diferențe regionale. Totuși, tendințele se pot înrăutăți în timp. Calitatea apelor de suprafață și subterane arată semne de deteriorare pe termen lung, în timp ce concentrația de nitrați și fosfor confirmă o tendință pozitivă. În fapt, datele privind balanța de nitrați și fosfați în 2019 arată nivele scăzute de concentrare și o reducere semnificativă comparativ cu anii precedenți. În ceea ce privește eficiența utilizării apei, consumul de apă și disponibilitatea acesteia arată o evoluție descurajatoare, deși consumul mediu de apă în România este mai mic decât consumul mediu European Union. Totuși, luând în considerare evoluția temperaturilor și precipitațiilor, este rezonabil să presupunem o creștere a evaporării în anii ce urmează și o posibilă reducere a cantității de apă.

În ceea ce privește reducerea poluării din agricultură, valoarea în 2020 este echivalentă cu 5 364,4 tone. Datele privind pesticidele utilizate în România arată o tendință de scădere atunci când se ia în considerare o perioadă lungă de timp, în timp ce o scădere mai mare în ultimii ani (2018). La nivel regional, 2 Macroregiuni (Nord-Est și Sud-Est) prezintă cele mai mari valori în utilizarea pesticidelor, la nivelul anului 2020 (2.202,56 tone). La nivel de județ, utilizarea pesticidelor este mai ridicată în județul Bihor (268,31 tone).

În ceea ce privește **calitatea aerului**, poluarea prin particule prezintă valori în scădere pentru PM2.5 (particule fine în suspensie) și PM10 (particule în suspensie), cât și pentru alți poluanți, precum nitrogen, sulf, dioxil, monoxid de carbon, compuși organici volatili și amoniac. În perioada 2010-2019, Eurostat a raportat valori în scădere ale PM2.5 și PM10 în concentrația aerului, până în anul 2017, cu o mică creștere în anul 2019. Activitățile agricole emit o gamă largă de agenți poluanți în aer, care au un impact negativ asupra sănătății umane, vegetației și ecosistemelor. Emisiile particulelor fine (PM2.5 și PM10) sunt în principal legate de arderea reziduurilor agricole, cultivarea solului sau zdrobirea materialului de așternut prin deplasarea animalelor și a mașinilor agricole.

În ceea ce privește utilizarea eficientă a resurselor naturale și recuperarea energiei, valoarea totală din 2018 este echivalentă cu 7 136 591 tone. Valorile prezintă o tendință de creștere, în special o creștere de +33,3%, comparativ cu anul 2004 și de +15,3% comparativ cu anul 2016.

În ceea ce privește **calitatea solului**, aceasta este considerată a fi precară, chiar dacă datele prezintă o îmbunătățire (situațiile variază de la o localitate la alta). Zonele agricole sunt afectate de eroziunea provocată de apă, în particular în zonele urbane, chiar dacă sunt prezente aspecte pozitive comparând situația din anul 2016, cu cea din anul 2010 și 2000. Referitor la problema materiei organice în sol, valorile în România sunt în continuare scăzute comparativ cu media European Union. Totuși, o comparație cu anii precedenți nu este posibilă.

Situația **peisajului** este considerată a fi una pozitivă, existând diferențe în funcție de zonă. Procentele suprafețelor artificiale prezintă valori scăzute și nu indică semne ale unei posibile creșteri. Zonele urbane sunt concentrate în sudul România (județele București, Ilfov și Prahova), care reprezintă cea mai industrializată parte a țării. În ceea ce privește patrimoniul cultural, o listă preliminară a potențialului patrimoniu cultural care urmează să fie inclus în patrimoniul UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) a fost actualizată în anul 2021, cu câteva situri noi.

Starea **sănătății umane** este considerată a fi satisfăcătoare luând în considerare diminuarea producției agricole. În fapt, datele despre utilizarea pesticidelor în România arată o scădere netă pe termen lung și chiar o scădere mai mare în ultimii ani (2018-2019). Numărul pesticidelor folosite în 2020 este mai mic decât valorile din 2014 (-20.2%). Folosirea antibacterienelor în hrana animalelor a crescut în perioada 2015 - 2020. Totodată, datele din anul 2020 privind unitatea de corecție a populației se situează peste media European Union, ceea ce indică faptul că în România utilizarea antimicrobienelor reprezintă o amenințare relevantă pentru sănătatea umană

În ceea ce privește **deșeurile**, valorile prezintă o tendință descendentă. De asemenea, datele referitoare la deșeurile din agricultură prezintă aceeași tendință descrescătoare, iar deșeurile vegetale și animale

reprezintă categoria cea mai dăunătoare în comparație cu deșeurile provenite din mediul agricol. Referitor la tratarea deșeurilor, datele privind energia regenerabilă din reciclare prezintă o evoluție pozitivă în 2018, comparativ cu anul 2010. Cu toate acestea, situația generală privind reciclarea este sub media European Union.

Referitor la **sectorul energetic**, în 2020, consumul energiei primare a fost egal cu 30,92 milioane de tone echivalent petrol, cu o scădere de -7,8% în 2020, comparativ cu 2011. În ceea ce privește consumul direct de energie în agricultură, silvicultură și alimente, acesta tinde să prezinte o constanță în ultimul an (în jurul cifre de 1000 kToe). În 2018, totalul energiei folosite direct în agricultură, silvicultură și alimentație a fost de 1098 kToe, reprezentând 4.7% din totalul consumului de energie al României.

În ceea ce privește **schimbările climatice**, datele despre emisiile naționale de gaze cu efect de seră arată o îmbunătățire în perioada 2012 - 2020. În fapt, se remarcă un trend descrescător al emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură pe termen lung. Absorbția totală de gaze cu efect de seră pe terenurile forestiere, în anul 2020, a fost de -24.222 kt CO₂ (dioxid de carbon), din care terenurile convertite în terenuri forestiere reprezintă 7%. Referitor la adaptarea la schimbările climatice în rândul țărilor European Union, România se confruntă cu unul dintre cele mai mari riscuri de inundație. Studiile recente arată că zonele cu risc ridicat de inundații au fost identificate în zona Munților Carpații.

Analiza coerenței externe, a obiectivelor de mediu și a coerenței interne

Analiza coerenței externe permite identificarea principalelor interacțiuni dintre obiectivele specifice Planului Național Strategic și contextul normativ din România, incluzând atât cadrul legislativ de la nivel național, cât și de la nivel european. Analiza coerenței externe reprezintă baza pentru identificarea obiectivelor de mediu relevante, utilizate în analiza de impact.

Scopul analizei coerenței interne constă în evaluarea coerenței interne între obiectivele Planului Național Strategic, dar și a sinergiilor, respectiv complementarităților dintre obiectivele planului și obiectivele de mediu.

Analiza coerenței evidențiază următoarele aspecte cheie:

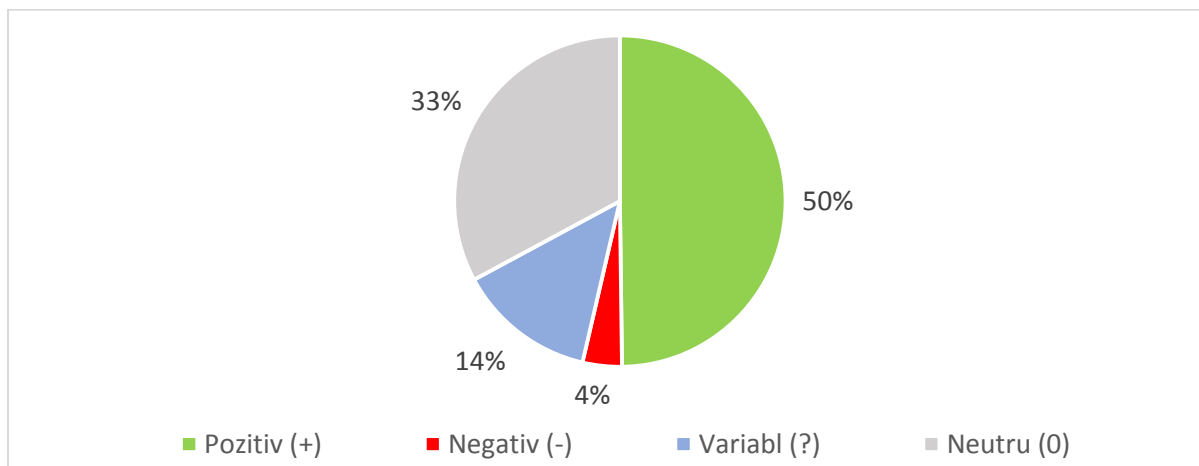
- Obiectivele economice și societale (obiectivele specifice 1, 2, 3, 7, 8, 9) sunt sinergice și complementare între ele; de exemplu, dezvoltarea rurală și incluziunea socială (obiectivul specific 8) reprezintă condiții pentru îmbunătățirea veniturilor și a rezilienței în zonele rurale (obiectivul specific 1);
- Obiectivele de mediu sunt complementare între ele și constituie, totodată, condiții (de exemplu, obiectivul specific 5) pentru o dezvoltare rezilientă și sustenabilă a zonelor rurale (obiectivul specific 1);
- Obiectivele transversale sprijină realizarea aproape a tuturor obiectivelor specifice, cu excepția obiectivului specific 6, referitor la conservarea biodiversității, pentru care contribuția trebuie specificată pe baza implementării unor practici agricole concrete la nivel teritorial.

- Cu excepția obiectivului specific 2, obiectivele specifice din cadrul Planului Național Strategic abordează cel puțin un obiectiv de mediu; obiectivul specific 5 contribuie în proporție de 50% la obiectivele identificate ca fiind relevante pentru agricultura și zonele rurale din România; urmat de obiectivul specific 4 (4 obiective de mediu vizate), obiectivul specific 1, obiectivul specific 3 și obiectivul specific 6 (3 obiective de mediu vizate de fiecare dintre acestea);
- Cele mai multe obiective de mediu vizate, 7 din cele 10 obiective specifice, se referă la sănătatea umană. Într-adevăr, îmbunătățirea sănătății umane este afectată de o serie de factori abordați de Planul Național Strategic, cum ar fi reducerea poluării, abordarea factorilor de risc de mediu (de exemplu, clima), distribuția veniturilor și securitatea alimentară;
- Nu există niciun obiectiv specific incompatibil; cu toate acestea, impactul multor obiective specifice nu poate fi definit în acest stadiu al programării și va depinde de modalitățile de implementare, de practicile agricole adoptate și de tehnologiile aplicate.

Analiza de impact a intervențiilor Planului Național Strategic

Raportul de mediu prezintă evaluarea specifică a principalului impact așteptat, abordând toate obiectivele de mediu relevante. În total, au fost întocmite 13 fișe de evaluare, care clasifică cele 89 de intervenții.

Majoritatea efectelor așteptate de la Planul Național Strategic sunt pozitive (50%). Un procent comparabil se remarcă în cazul efectelor neutre (33%) și nedeterminate (14%), tratate cumulativ. Efectele negative sunt rare, reprezentând mai puțin de 5% din efectele globale analizate în cadrul evaluării.

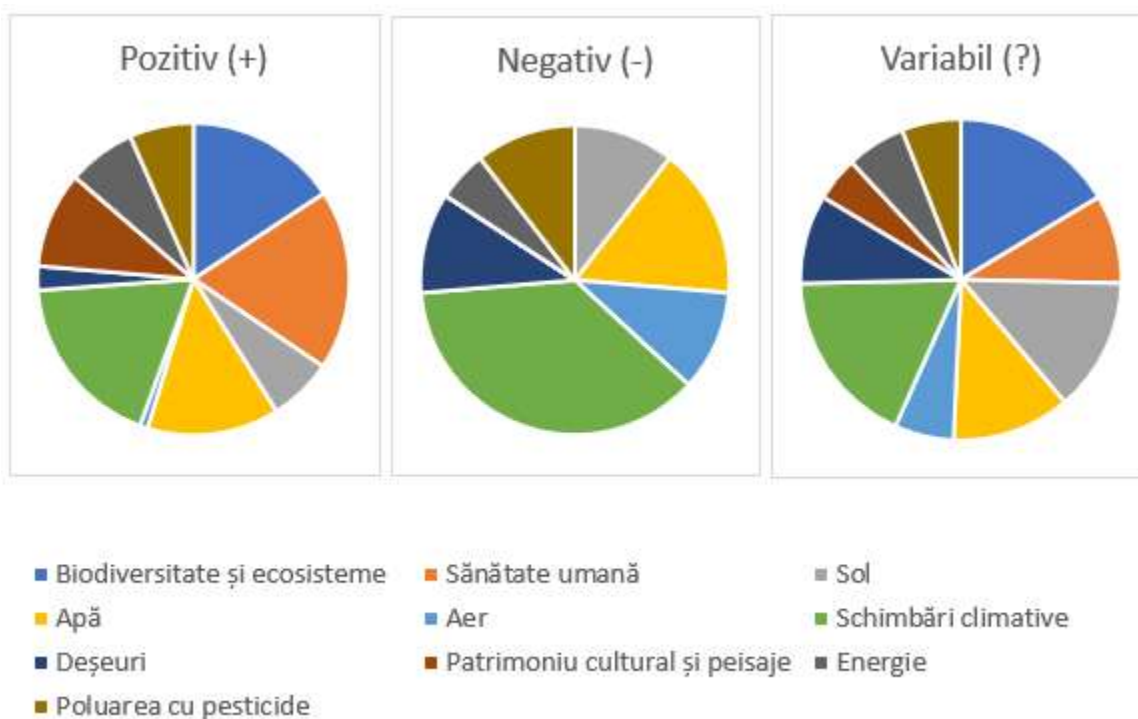

Efecte pentru fiecare componentă de mediu:

- Toate componentele de mediu sunt influențate în mod pozitiv. Efectele pozitive cu scoruri înalte sunt concentrate în principal pe componentele privind biodiversitatea, sănătatea umană (inclusiv bunăstarea animalelor), schimbările climatice și gestionarea apei și, într-o mai mică măsură, pe aspectele referitoare la patrimoniul natural și cultural; se așteaptă o contribuție mai puțin pozitivă din partea Planului Național Strategic în ceea ce privește gestionarea deșeurilor și calitatea

aerului. Sunt estimate efecte moderate pentru componentele de sol, utilizarea de pesticide (cu efecte indirecte asupra sănătății umane) și managementul energiei;

- Se preconizează că 7 din cele 10 componente de mediu vor fi afectate negativ – componentele privind schimbările climatice și apa concentrează mai mult de 50% din potențialul impact negativ; calitatea aerului, gestionarea deșeurilor, utilizarea pesticidelor și solurile sunt, de asemenea, afectate negativ într-o anumită măsură. Cu toate acestea, nu se estimează niciun impact negativ asupra componentelor referitoare la biodiversitate, sănătate umană (bunăstarea animalelor, condițiile de viață și securitatea alimentară) și patrimoniu natural și cultural;
- Toate componentele sunt vizate de un impact potențial variabil (sau „necunoscut”), ceea ce înseamnă că natura impactului va depinde de localizarea intervențiilor, de practicile agricole și de tehnologia utilizată la nivelul fermei.

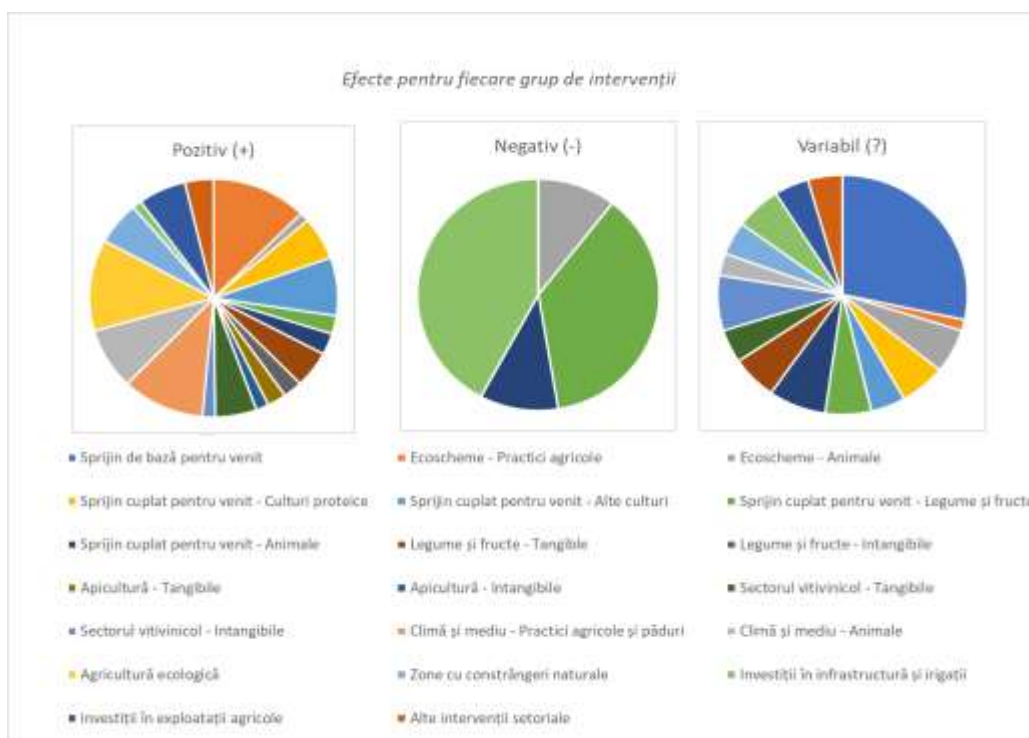

Efecte pentru fiecare grup de intervenții:

- 19 tipuri de intervenții din cele 20 sunt de așteptat să genereze efecte pozitive; cea mai mare contribuție (cu scoruri ridicate), în mod firesc, provine din implementarea ecoschemelor, agricultura ecologică, măsurile de agro-mediu și intervențiile în zone cu constrângeri naturale; în plus, beneficiile pozitive ar trebui să provină și din unele intervenții sectoriale ale Pilonului 1, precum și din sprijinul cuplat;
- În mod particular, efectele eco-schemelor sunt semnificative în ceea ce privește componenta de biodiversitate, sănătatea umană, apa, schimbările climatice și poluarea cu pesticide, în timp ce

agricultura ecologică are efecte pozitive semnificative asupra componentelor privind schimbările climatice, biodiversitatea și apa;

- Se estimează un impact negativ provenit din următoarele patru tipuri diferite de intervenții: mai ales din investițiile în infrastructură, precum și din sprijinul cuplat - în ceea ce privește animalele, legumele și fructele - și într-o mai mică măsură din ecoschemele pentru animale (cu potențial impact negativ privind emisiile de gaze cu efect de seră);
- 15 din 20 de tipuri de intervenții au efecte necunoscute în această etapă de planificare; efectele necunoscute sunt raportate în principal pentru sprijinul de bază pentru venit și sprijinul cuplat, asociate Pilonului 1. În acest context, aplicarea corectă a condiționalităților la nivel teritorial este esențială pentru a se asigura că „impactul variabil” este transformat în impact pozitiv.

3. Concluzii ale evaluării adecvate

Din perspectiva relevanței față de componentele de mediu ale rețelei Natura 2000, Studiul de evaluare adecvată a analizat 6 intervenții cuprinse în Planul Național Strategic 2023-2027: DR-01 Agro-mediu și climă pe pajiști permanente, DR-02 Agro-mediu și climă pe terenuri arabile, DR-07 Silvo-mediu și climă, DR-09 Zone afectate de constrângeri naturale - Zona Montană, DR-10 Zone afectate de constrângeri naturale semnificative, DR-11 Zone afectate de constrângeri naturale specifice.

Intervențiile selectate se suprapun cu 349 SCI-uri și 156 SPA-uri în zona habitatelor de pajiști, terenuri agricole și păduri.

Speciile faunistice de importanță comunitară pentru care se prevăd intervenții de agro-mediu sunt următoarele:

- **Avifaună:** A339 *Lanius minor*, A097 *Falco vespertinus*, A122 *Crex crex*, A089 *Aquila pomarina*, A396 *Branta ruficollis*, precum și 20 de specii specifice terenurilor agricole (*Alauda arvensis*, *Corvus frugilegus*, *Coturnix coturnix*, *Miliaria calandra* (*Emberiza calandra*), *Emberiza citrinella*, *Galerida cristata*, *Hirundo rustica*, *Lanius collurio*, *Lanius minor*, *Motacilla flava*, *Passer montanus*, *Perdix perdix*, *Phasianus colchicus*, *Saxicola torquatus*, *Saxicola rubetra*, *Streptopelia turtur*, *Sturnus vulgaris*, *Sylvia communis*, *Upupa epops* și *Vanellus vanellus*).
- **Nevertebrate:** *Maculinea sp.*

Impactul direct și indirect negativ asupra habitatelor și speciilor de importanță comunitară este **nul**. Nu vor fi afectați parametrii necesari pentru menținerea stării de conservare a acestora. În plus, niciuna dintre intervențiile analizate nu exercită vreuna din presiunile actuale sau viitoare specifice domeniilor agropastoral și forestier.

Suprafața totală de teren agricol eligibilă prin intervenții, suprapusă cu suprafața totală de teren agricol din siturile Natura 2000 este de 997.872,57 ha, reprezentând 66,48%.

Localizarea intervențiilor din plan nu va afecta în mod direct funcționalitatea rețelei Natura 2000 sau a speciilor comunitare. Nu vor exista fragmentări de habitate. Menținerea integrității siturilor va asigura și teritoriul necesar pentru adăpost, reproducere și hrănire pentru speciile de interes conservativ, fără să afecteze mărimea populațiilor. De asemenea, nu va exista o fragmentare funcțională a habitatelor populațiilor faunistice.

Deoarece intervențiile propuse prin plan au în vedere cerințe (măsuri) speciale de management pentru conservarea habitatelor și speciilor de importanță comunitară în cadrul politicilor de agro-mediu, efectele acestora pot fi doar pozitive.

4. Măsuri de atenuare

Intervențiile Planului Național Strategic care generează efecte negative sunt în principal:

- a. investiții în infrastructuri și irigații;
- b. intervențiile în sectorul legumelor și al fructelor, prevăzute în sprijinul cuplat;
- c. intervenții legate de animale, prevăzute în cadrul eco-schemelor și sprijinul cuplat.

În baza metodologiei de evaluare utilizată, s-a constatat că niciunul dintre efectele identificate nu este „relevant”.

Măsurile propuse pentru prevenirea, reducerea sau compensarea potențialelor efecte adverse ale implementării intervențiilor din Planul Strategic Național includ următoarele:

- respectarea cadrului normativ de mediu în vigoare la nivelul UE și la nivel național; acest lucru a fost deja verificat pentru fiecare obiectiv specific prin analiza coerenței externe din capitolul 3.

Acest lucru ar trebui să necesite un control și o verificare suplimentare la nivel de proiect și de intervenție în pe parcursul perioadei de implementare. Anexa XIII la Regulamentul privind strategia PAC prevede o listă a referințelor normative relevante pentru care este necesară coerența;

- aplicarea și controlul deplin, la nivelul exploatației/teritoriului, a condiționalităților definite în PNS; acest lucru ar trebui să garanteze reducerea potențialelor efecte negative locale ale plăților directe;
- definirea criteriilor de selecție ecologice, cu scopul de a îmbunătăți sustenabilitatea proiectelor/intervențiilor enumerate la articolul 79 din Regulamentul privind strategia PAC; criteriile verzi ar trebui să fie în conformitate cu Pactul verde, strategia privind biodiversitatea și strategia „De la fermă la consumator”, precum și cu strategiile naționale durabile și cu politicile sectoriale relevante și politicile de mediu în vigoare în România;
- dispozițiile privind etapele de punere în aplicare a intervențiilor Planului Național Strategic, inclusiv elaborarea de orientări cu o ilustrare a celor mai bune practici care trebuie utilizate de solicitanți, precum și un sprijin tehnic pentru fermieri, organizațiile rurale și agroalimentare în pregătirea și punerea în aplicare a activităților acestora;
- organizarea de cursuri de formare și de campanii de informare cu privire la aspecte esențiale de mediu în zonele rurale (inclusiv cu privire la modalitățile de îmbunătățire a adaptării la schimbările climatice în agricultură, gestionarea apei la nivelul agriculturii și la nivel teritorial, pierderea biodiversității în contextul agriculturii și poluarea cu pesticide);

Aplicarea măsurilor de atenuare ar trebui să ia în considerare următoarele aspecte:

- efectele negative sunt, în unele cazuri, echilibrate de faptul că intervențiile contribuie la evitarea efectelor majore care se produc în alte locuri/țări sau care implică alte compartimente ale economiei; de exemplu, producția de alimente pentru animale, creșterea animalelor sau alimentele proaspete care generează emisii de gaze cu efect de seră, atunci când sunt produse în România, ar trebui să aibă o amprentă de carbon netă mai bună decât aceeași activitate desfășurată în altă parte (în alte țări) și să impună ambalarea și transportul pentru a ajunge pe piața din România;
- efectele negative observate în unele sectoare (de exemplu, emisiile de gaze cu efect de seră generate de creșterea animalelor) pot fi contrabalansate de alte măsuri cu o contribuție pozitivă care vizează același obiectiv (de exemplu, sechestrarea carbonului prin împădurire); măsura în care acest lucru se produce depinde în mare măsură de dimensiunea intervențiilor și de dinamica compensațiilor în cauză;
- obiectivele de mediu pot fi în conflict unele cu altele. De exemplu, sprijinul pentru creșterea animalelor poate genera efecte negative în ceea ce privește deșeurile (dejecțiile), emisiile de gaze cu efect de seră și consumul de apă, dar va aduce beneficii în ceea ce privește securitatea alimentară. În acest caz, atenuarea ar trebui să promoveze cele mai bune practici în ceea ce privește creșterea animalelor sau gestionarea spațială a animalelor (pentru a evita concentrarea animalelor), mai degrabă decât să descurajeze creșterea animalelor;

5. Sistemul de monitorizare

Impactul Planului Național Strategic asupra mediului trebuie monitorizat în perioada de implementare 2023-2027, în conformitate cu articolul 10 din Directiva SEA CE/2001/42. Pentru România, cerințele de monitorizare sunt specificate la articolul 27 (și la următoarele articole) din H.G. nr. 1076/2004.

Obiectivul monitorizării mediului este de a urmări efectele semnificative asupra mediului generate de intervențiile Planului Național Strategic și de a identifica potențialele efecte adverse într-un stadiu incipient pentru a întreprinde acțiuni adecvate de atenuare. Sistemul de monitorizare include: 1) o listă a indicatorilor de mediu pentru raportare și 2) măsurile de monitorizare stabilite pentru colectarea, analizarea și raportarea periodică a impactului Planului Național Strategic asupra mediului.

Lista indicatorilor de monitorizare a fost selectată pe baza următoarelor criterii:

- Indicatorii acoperă principalele caracteristici de mediu, probleme și vulnerabilități în România;
- Indicatorii reflectă obiectivele de mediu, în conformitate cu cadrul legislativ european și național în vigoare;
- Indicatorii sunt în concordanță cu intervențiile Planului Național Strategic și cu efectele potențiale observate la nivel național, regional și teritorial; se asigură coerența cu lista indicatorilor din anexa XIV (Regulamentul PAC);
- Indicatorii sunt disponibili și/sau pot fi puși la dispoziție/estimați pe baza datelor statistice și de monitorizare publicate periodic de agențiile de mediu din România (de exemplu, INS, Ministerul Mediului și alte agenții cu competențe de mediu) sau la nivel european (de exemplu, Eurostat și Agenția Europeană de Mediu).

În plus, trebuie remarcat faptul că sistemul de monitorizare este în concordanță cu monitorizarea de mediu a Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, efectuată în perioada de programare anterioară.

6. Analiza alternativelor și justificarea alegerii acestora

Raportul de mediu a realizat o analiză a alternativelor potențiale, cu scopul de a justifica alegerile făcute la nivelul Planului Național Strategic, în timpul procesului de negociere. Au fost stabilite trei scenarii, care definesc tendințe potențiale diferite ale contextului de mediu în perioada 2021-2027: scenariul "*business as usual*" (BAU), care descrie situația fără existența Planului Național Strategic, scenariul 1, bazat pe dispozițiile din Regulamentul referitor la noua Politică Agricolă Comună (PAC) 2023-2027, și scenariul 2, care include toate intervențiile Planului Național Strategic.

Scenariul 2 poate fi considerat un compromis între scenariul "*fără intervenții*" (*business as usual*) și scenariul care abordează toate intervențiile prevăzute în Regulament. În comparație cu scenariul *business as usual*, Planul Național Strategic oferă resurse suplimentare pentru agricultură și dezvoltare rurală, care nu ar fi fost disponibile sau nu ar fi fost suficiente pentru a aborda probleme de mediu esențiale în România, precum bunăstarea animalelor, abandonarea terenurilor în zonele montane, gestionarea apei și a solului și conservarea biodiversității în zonele rurale extinse. În comparație cu scenariul 1, scenariul 2 alocă mai multe resurse financiare decât cerințele Regulamentului pentru obiectivele climatice: chiar dacă

de la prima versiune a Planului Național Strategic, disponibilă în luna în februarie 2022, și până la cea mai recentă versiune, finanțarea care trebuie alocată eco-schemelor a fost redusă, trecând de la aproximativ 28%, la 25%, adică echivalentul a ceea ce este specificat în Regulament, procentul de finanțare alocat intervențiilor în domeniul climei și al mediului a crescut până la 41,32% - ceea ce depășește procentul minim de 35%, prevăzut de Regulament. În plus, scenariul 2 prevede intervenții specifice adaptate la contextul agricol din România și ține cont de nevoile privind abordarea obiectivelor de dezvoltare rurală sustenabilă.